

Pe traseul Autostrăzii Sebeș-Turda o așezare veche de 7.000 de ani: *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Conf. Univ. dr. George V Grigore

Una dintre cele mai mari așezări neolitice din Transilvania a fost studiată în județul Alba, odată cu construcția Autostrăzii Sebeș – Turda. Este vorba despre situl arheologic de la *Limba – Oarda de Jos*, de lângă Alba Iulia, cel care are o vechime de până la 8.000 de ani și a permis arheologilor să aducă la lumină câteva mii de obiecte folosite de oameni în epoca de piatră. Doar în ceea ce privește categoria de obiecte denumită „idoli” au fost găsite 400 de astfel de obiecte. La acestea se adaugă peste 500 de unelte și podoabe din os, corn și scoici, peste 1.000 de unelte și podoabe din piatră cioplită și șlefuită, amulete, altare, arme, unelte etc. *„Oamenii epocii pietrei nu au fost nici pe departe primitivi sau barbari. Erau oameni cu simț estetic ieșit din comun. Oameni care avea timp să observe și să rezoneze cu natura, să aibă sentimente și trăiri”*, spune arheologul Marius Ciută, unul dintre membrii echipei care a realizat activitatea de cercetare arheologică. Istoricii au descoperit o succesiune de situri, ajungând la concluzia că în perioada cea mai dezvoltată a așezării aici locuiau peste 1.000 de persoane. O parte dintre obiectele descoperite sunt parte a unei expoziții deschise la Muzeul „*Ioan Raica*” din Sebeș. Cercetările arheologice au însumat o suprafață de peste 100.000 de metri pătrați, fiind relevate și cercetate peste 800 de contexte de diferite tipuri și dimensiuni, aparținând preponderent epocii neolitice, dar și complexe aparținând epocii bronzului, cum ar fi o necropolă de incinerare compusă din 74 de morminte în urnă, aparținând culturii Wietenberg, epocii fierului (gropi aparținând culturii Gáva), epocii romane și post-romane. Cercetătorii au recuperat o cantitate de circa 5 tone de

material arheologic. *„Sunt oameni care produc nu numai mijloace necesare subzistenței, ci și cultură și civilizație. Am descoperit artefacte care au anumite destinații: altare, obiecte cu semnificație simbolică cu conotații spirituale, idoli - în epoca neolitică existau anumite credințe religioase. Centrul era o entitate feminină. Peste 90 la sută din reprezentările umane sunt feminine, făcând aluzie la fecunditate și fertilitate. Am descoperit numeroase podoabe, amulete. Unele din piatră cioplită și șlefuită și unelte și arme realizate din corn, os și alte materiale dure de provenință animală”*, spune Marius Ciută. De asemenea, a fost surprinsă o amenajare ce poate fi interpretată ca fiind un loc public, un spațiu de adunare a membrilor comunității sau un fel de „piață centrală” și o fântână. *„Ineditul acestei cercetări arheologice este dat de arhitectura așezării. Pentru prima dată avem date certe privind dimensiunea așezării, limitele ei, cum erau acestea, numărul de locuințe într-un anumit spațiu dat și numărul de locuitori ale unei asemenea așezări. Așezarea are dimensiuni mult peste ceea ce bănuiam la început”*, afirmă Marius Ciută. În cadrul cercetării desfășurate pe o perioadă de cinci luni, au fost obținute, însă, foarte multe date și informații noi cu privire la distribuția spațială a locuirilor neolitice, la caracteristicile geomorfologice ale arealului și implicațiile evoluției acestora asupra locuirilor neolitice, la distribuția spațială a sectoarelor cu diverse destinații ocupaționale (spații publice, zone de practicare a meșteșugurilor), inclusiv la sistemul de delimitare și protejare a locuirilor de factorii naturali, cum ar fi sistemul de șanțuri, trei la număr, surprinse pe liniile de nivel ale pantei de deasupra spațiilor locuite. *„Cele peste 350 de figurine antropomorfe, întregi sau fragmentare, la care se adaugă zeci de capace prosopomorfe și reprezentări plastice antropomorfe în relief, de mari dimensiuni, pe pereții unor vase ceramice, precum și zecile de „altărașe” cu protome antropomorfe sau zoomorfe, ce păstrează uimitor de bine culoarea încrustațiilor roșii (ocru) și albe, sunt cele care confirmă o teorie deja enunțată anterior, cu privire la locul și rolul pe care l-a jucat*

așezarea vinčiană de la Limba-Oarda de Jos în cadrul locuirilor vinčiene timpurii de pe Valea Mureșului Mijlociu”, se afirmă într-un studiu publicat de autorii cercetării arheologice în revista „*Terra Sebus*”, editată de *Muzeul din Sebeș*. În activitatea de cercetare au mai fost implicați Radu Totoianu, Călin Șuteau, Ionuț-Cosmin Codrea, Elena Beatrice Ciută, Bogdan Bobîna și Alexandru Bărbat. „*Cantitatea și calitatea materialelor arheologice prelevate, chiar dacă nu a surprins - cercetările anterioare atrăgând atenția asupra acestui aspect - a fost una cu adevărat impresionantă, complexe de locuire fiind cele care au oferit un deosebit de bogat material ceramic, litic și resturi faunistice. Impresionante sunt râșnițele pentru măcinarea cerealelor, saupentru prepararea pigmentilor minerali (ocru), de ordinul sutelor (probabil peste 500 de râșnițe întregi și fragmentare), bucraniile de bovidee („Boss Primigenius” și „Boss Taurus”, dar și de cervide și ovicaprine, uneltele din corn și din os (de ordinul miilor, inclusiv câteva cârlige de pescuit), cantitatea enormă de lame și așchii din obsidian și silex*”, se mai afirmă în studiul menționat. Inventarul special descoperit de arheologi este foarte bogat (idoli, ceramică pictată, obiecte din corn, piatră și obsidian). Aceste obiecte care vor spori colecția muzeului din Sebeș și vor face obiectul unei expoziții speciale după finalizarea activităților de restaurare. Echipa care investighează situl este formată din șase arheologi de la Muzeul Municipal „*Ioan Raica*” Sebeș, Universitatea „*Lucian Blaga*” din Sibiu, Universitatea „*1 Decembrie 1918*” din Alba Iulia, *Muzeul Județean de Istorie Baia Mare* și *Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva*.

Situl de la Limba a fost descoperit inițial în anul 1944 de un copil din sat și se află pe malul Mureșului, pe o terasă întinsă, situată într-o poziție excelentă habitatului uman. Așezarea neolitică de la Limba-Vărar a intrat de timpuriu în bibliografia de specialitate, fiind cercetată de Dumitru și Ion Berciu (1944-1947). Ulterior, cercetarea sitului a fost reluată de diverse colective de cercetători de la Alba

Iulia. Sectorul „Vărar” reprezintă doar periferia estică a marelui sit arheologic *Limba-Oarda de Jos*, cu locuri aparținând culturii Vinca (5500-4800 î.Hr.). Este contemporan și echivalent din multe puncte de vedere cu mult mai celebrul sit arheologic de la Tărtăria, unde s-au descoperit celebrele tăblițe din lut. Situl arheologic de la Limba din punctul „Vărar” este înscris pe lista monumentelor istorice din județul Alba, elaborată de *Ministerul Culturii și Patrimoniului Național din România* în anul 2010.

Limba este un sat din comuna Ciugud din județul Alba. Între anii 1958-2004 a purtat denumirea oficială de *Dumbrava*. Prin aceste descoperiri neolitice cu caracter de unicat se confirmă prezența în număr destul de mare a comunităților umane de acum 7000 de ani în zonă, cât și perenitatea acestora de-a lungul timpului.

Bibliografie:

Ioan Breaz– „*Monografia satului Limba*”, Editura *Risoprint*, Cluj-Napoca, 2004.

Surse: adevarul.ro; alba24.ro;

Situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

Artefacte descoperite în situl arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba)

O mască facială neolitică descoperită în sit-ul arheologic neolitic de la *Limba – Oarda de Jos* (jud. Alba) - („Zeul care doarme”?)